

בע"ח (רמלה) 6888-07-14 - א א ג נ' משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה

בע"ח (רמלה) 6888-07-14 - א א ג נ' משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה שלום רמלה
בע"ח (רמלה) 6888-07-14

א א ג

ע"י ב"כ עו"ד רותם סרי

נ ג ד

משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה

בית משפט השלום ברמלה

[10.07.2014]

כב' השופטת רבקה גלט

החלטה

האם יש לאפשר לנאשם לעיין בתיק חקירה שנפתח נגדו בעבר, אך נסגר כבר? זו השאלה שבה חלוקים הצדדים, ובה עלי להכריע.

האישום, הבקשה והטענות:

כתב האישום מייחס לנאשם עבירה של תקיפת בת זוג, כלפי מי שהיתה חברתו, אך נפרדה ממנו, בכך שביום 22.1.12 אחז בחזקה בידיה ובצווארה וירק בפניה. כמו כן, הנאשם איים עליה בכך שאמר לה שאם תגיש תלונה זה יהיה הסוף שלה ואם תעז להגיע לג'ואריש יעשה לה פאדיחות, יצא עם אלה וייתן לכל הכפר להרביץ לה.

הנאשם כפר באישום, והתיק נקבע לשמיעת ראיות.

ביום 3.7.14 הגיש הנאשם "עתירה לגילוי ראיה", בה הוא טוען כי אין זו התלונה הראשונה שהגישה המתלוננת נגדו. ביום 23.7.11, הגישה תלונה במשטרת רחובות, ותלונתה נמצאה שקרית.

לאור זאת, מבקש הוא כי בהתאם להוראות סעיף 74 לחסד"פ, יועבר לעיונו התיק נשוא אותה תלונה, הנושא מס'

פל"א 298064/11, אשר הינו חיוני לעמדת ההגנה ולהוכחת עמדת הנאשם, שכן המתלוננת כבר ניסתה בעבר

להשחיר את פניו ולסבכו עם רשויות החוק.

התביעה מסרה תגובה קצרה בה נכתב כי בהתאם להחלטת בית המשפט העליון בבש"פ 1408/14, הרי תיק סגור,

אינו בגדר "חומר חקירה". לפיכך, מתנגדת התביעה לבקשה.

דיון והכרעה

בטרם כניסה לעובי הקורה, נדרשות שתי הערות מקדימות:

1. טעות נפלה בכותרת הבקשה "עתירה לגילוי ראיה".

מתוכן הבקשה עולה באופן ברור כי אין היא עוסקת בראיה שהוצאה לגביה תעודת חיסיון, אלא עניינה בעתירת הנאשם לעיון בחומר חקירה. ואמנם, הבקשה רצופה הפניות לסעיף 74 לחסד"פ, והועברה לטיפולו של מותב זה, שאינו המותב הדין בתיק עצמו, כמקובל בעניינים מעין זה.

לפיכך, אתייחס לבקשה כאל בקשה לפי סעיף 74 לחסד"פ.

2. הנאשם לא מסר בבקשתו באופן מפורש, האם התיק נשוא הבקשה מצוי כיום בסטטוס של "תיק סגור", או שמא הוא עדיין תיק מב"ד (ממתין לבירור דינו), אף כי טען שנמצא כי המדובר בתלונה "שקרית". יחד עם זאת, מתוך תגובת התביעה, משתמע בבירור כי המדובר בתיק סגור, ועל פי הנחה זו, יערך הדיון.

ומכאן, לגופו של עניין-

א.

שאלת זכות העיון בתיקי מב"ד ובתיקים סגורים, נדונה לאחרונה בהרחבה, בשתי החלטות של בית המשפט העליון,

שאין בהן אחידות: בש"פ 5535/13 מד"י נ' שימשילשווילי (15.8.13), החלטת כב' השופט עמית, ובש"פ 1408/14

פלוני נ' מד"י (14.4.14), החלטת כב' השופט סולברג.

יש להזכיר כי בהחלטות האמורות נבחנה השאלה, האם יש להרחיב את זכות העיון של הנאשם, מעבר להיקפה אשר

נקבע לפני כן, בהלכת בניזרי (בש"פ 5881/06 בניזרי נ' מד"י (7.2.07), שם הוגבלה זכות העיון, למידע על המרשם

הפלילי של עדים, בלבד.

בענין שימשילשווילי הנ"ל, אמר כב' השופט עמית, בהתייחסו לזכות העיון של הנאשם בתיקי מב"ד ותיקים סגורים:

סעיף 74 לחסד"פ הוא הדין החולש על הסוגיה של עיון בחומר חקירה, ומבחינה זו הוא מהווה דין מיוחד (lex

specialis) כלפי הדין הכללי בחוק המרשם, כפי שחוק המרשם מהווה דין מיוחד כלפי חוק הגנת הפרטיות,

התשמא-1981 פרק ד'הדן במסירת מידע ממאגרים המנוהלים על ידי גופים ציבוריים.

נקודת המוצא היא אפוא סעיף 74 לחסד"פ, ולאחריה יש לפנות להוראות חוק המרשם (וראו עניין בניזרי, עמ' 698). ובקיצור, אין לקבל את הטענה כי חוק המרשם יצר מסלול נפרד ומנותק מהוראות החסד"פ. ... הנה כי כן, הרשות והסמכות נתונה.

מהחלטת כב' השופט עמית עולה כי המסגרת הנורמטיבית החולשת על סוגית זכות העיון בתיקי מב"ד, ותיקים סגורים, היא מבחן הרלוונטיות, בגדרי סעיף 74 לחסד"פ. במידה שבקשת העיון בתיק סגור עומדת בתנאי סעיף 74, ייענה לה בית המשפט.

והנה, חודשים ספורים לאחר מתן ההחלטה האמורה, ניתנה החלטה שונה, בעניין פלוני, שם קבע כב' השופט סולברג, כי לא ניתן למסור מידע אודות תיקים סגורים:

מכיוון שמידע על תיקים סגורים הוא חסוי, לא חלה לגביהם הוראת סעיף 74 לחסד"פ, ומסירת מידע שכזה אינה אפשרית אלא, אם בכלל, בגדרי הוראות חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (ראו: בג"ץ 233/85 אל-הוזייל נ' משטרת ישראל, פ"ד לט(4) 124, 130-131 (1985)). מידע על תיקים סגורים אינו בא בגדר "חומר חקירה", וממילא "ההסדר הסטטוטורי" הקבוע בסעיף 74 לחסד"פ אינו חל לגבי תיקי חקירה שנסגרו" (קדמי, לעיל בעמוד 1002). אני דוחה אפוא את טענת העורר לפיה סעיף 74 לחסד"פ מחייב מסירת מידע על אודות תיקים סגורים לעיון ההגנה.

לפי שיטה זו, המסגרת הנורמטיבית החולשת על סוגיית העיון בתיקי מב"ד ותיקים סגורים, היא זו שבחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים. בגדרי החוק, ניתן לאפשר העיון בתיקי מב"ד, אם מתקיים מבחן הרלוונטיות, זאת מכוח הוראת סעיף 11 לחוק המרשם, בשילוב עם סעיף י' לתוספת הראשונה לחוק. לעומת זאת, לא קיימת אפשרות למסור מידע על תיקים סגורים, שכן בית המשפט אינו נמנה על הגופים שניתן למסור להם מידע זה.

למקרא שתי ההחלטות האמורות, אשר ניתנו בדין יחיד, אין מנוס מן המסקנה שבשלב זה, לא קיימת הלכה חד משמעית מפי בית המשפט העליון, בשאלת המסגרת הנורמטיבית החלה על מסירת מידע אודות תיקי מב"ד ותיקים סגורים.

לכן, לא ניתן לקבוע באורח חד משמעי כי אין לנאשם זכות לעיון בתיק הסגור המבוקש, כפי שטענה התביעה. ב.

מבלי למעט מן האמור, לדעתי, בין אם נלך לאורה של הלכת שימשילשווילי ובין אם נעדיף את הלכת פלוני, לא תהא נפקות לדבר, שכן אף אחת מהן, אינה רלוונטית לבקשה שבפניי, כפי שאפרט להלן.

יש לשים לב לכך שההחלטות בעניין שימשילשווילי ופלוני, עניינן בשאלת מסירת מידע לנאשם, אודות תיקי מב"ד ותיקים סגורים, של עדי התביעה.

כיוון שכך, בחן בית המשפט, בכל אחד מן המקרים, את זכותו של הנאשם לקבלת המידע (במסגרת זכותו להליך הוגן), למול האינטרסים המוגנים הניצבים לצד עדי התביעה, כפי שבאו לידי ביטוי בחוק הגנת הפרטיות, ובחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים.

בעניין פלוני נאמר:

...שם לו חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים למטרה לעודד את שיקומו של מי שהורשע ולחובתו רישום פלילי, כך שחטאו לא יזכר לו לדראון עולם ויתאפשר לו לפתוח דף חדש בחייו; כמו כן מבקש חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים לעגן את זכותו של אותו אדם לפרטיות, בקביעת העקרון הנ"ל בדבר חיסיון המרשם והגבלת מסירת המידע מתוכו. ובעניין שימשילשווילי נאמר:

על בית המשפט לקחת בחשבון, בין היתר, את השיקולים הבאים, לאו דווקא על פי סדר חשיבותם: האם החומר נכלל מלכתחילה בתיק החקירה; האם הרלבנטיות היא בעוצמה גבוהה או שמא מדובר בחומר שהרלבנטיות שלו אינה מובהקת, על אחת כמה וכמה לא רחוקה ושולית; האם מדובר ב"מסע דיג" ספקולטיבי; האם מדובר בתיקים ישנים, מה שמשליך הן על הרלבנטיות והן על משאבי התביעה לאיתור התיקים; הזכות לכבוד, לפרטיות, לשיקום ולרהביליטציה של העד או קרבן העבירה ומידת הפגיעה בזכות זו; החשש הכללי כי עדים וקרובות עבירה יחששו להעיד במשפט; הפגיעה בזכויותיהם של צדדים שלישיים, שייתכן כי מעורבים בתיקים שנסגרו, ומידת הפגיעה; העיקרון של סופיות תשובות העד בעניינים צדדיים, אשר יש בו כדי להחליש את התועלת שיכולה לצמוח להגנה מהחומר. ואולם, בשונה מכל שנאמר כאן, הרי בענייננו אין הנאשם מבקש כי ימסר לו מידע אודות תיקי מב"ד או תיקים סגורים של מי מעדי התביעה, אלא בקשתו היא כי יותר לו לעיין בתיק מסוים, שבו הוא עצמו היה החשוד. והנה, שעה שמבקש הנאשם לעיין בתיק שבו היה הוא עצמו חשוד, אך ברור הוא כי מטבע הדברים, אין כל רלוונטיות לשיקולים הנוגעים לשמירת הפרטיות או לשיקום, שהרי המידע המבוקש נוגע לו עצמו. לאור זאת, לדעתי, ההחלטות בעניין שימשילשווילי ופלוני אינן רלוונטיות לבקשה שבפניי, שכן עניין בזכות הנאשם לעיין בתיקים שנפתחו נגד עדי התביעה, ואינן עוסקות כלל בבקשות שהוגשו מצד הנאשם לעיין בתיקים שבהם הוא עצמו היה חשוד.

ג.

משקבעתי כאמור, נשאלת השאלה, מהי המסגרת הנורמטיבית החלה בעניין בקשתו של הנאשם לעיין בתיקים סגורים, שבהם היה הוא החשוד, וזאת לצרכי הגנתו בהליך פלילי.

הוראת החוק היחידה העוסקת בסוגית מסירת מידע לנאשם עצמו, מצויה בסעיף 12(ב) לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, אך היא אינה נוגעת למידע בדבר תיקי מב"ד ותיקים סגורים, כי אם למרשם הפלילי בלבד, וזו לשונה: 12(ב) כל אדם זכאי לעיין במידע שבמרשם הנוגע לו.

לדעתי, באין הוראת חוק מפורשת המתייחסת לזכות העיון של הנאשם בתיקי מב"ד ותיקים סגורים, הרי יש לשוב אל הוראתו הכללית של סעיף 74 לחסד"פ, שהוא סעיף "גילוי המסמכים" בהליך הפלילי (בש"פ 8252/13 מד"י נ' שיינר (23.1.14)), ובהתאם לכך:

אם החומר שגילוי מתבקש אינו בבחינת "חומר חקירה" על פי מבחן הרלבנטיות, תידחה הבקשה מיניה וביה. אם החומר שגילוי מתבקש הוא בגדר "חומר חקירה", לא סגי ברלבנטיות של החומר להגנת הנאשם ואנו עוברים לשלב השני ובוחנים אם המסמך נהנה מחסיון או שקיימים אינטרסים מוגנים אחרים (כגון, פרטיותם של קרובי העבירה או עדים אחרים במשפט) שאינטרס הגילוי של הנאשם ניגף בפניהם. כאשר מדובר בחסיון יחסי או באינטרס מוגן אחר, על בית המשפט לערוך איזון בין אינטרס הנאשם לבין החסיון/האינטרס המוגן. ככל שהזיקה בין טיב החומר לבין השאלות שבמחלוקת במשפט רופפת יותר, כך עולה משקל הפגיעה הצפויה בזכויותיהם של צדדים שלישיים או בערכים שונים שלציבור יש אינטרס בהם (בש"פ 6022/96 מדינת ישראל נ' מזור, [פורסם בנבו] פסקה 3 (4.9.1996)).

קו הגבול בין השלבים אינו חד, ויש ביניהם יחסי גומלין, בבחינת "מקבילית כוחות". ככל שזיקת החומר להגנת הנאשם ולעניין הנדון היא שולית וגבולית, ומנגד, יש אינטרסים כבדי משקל כנגד חשיפת החומר, הדבר עשוי להשליך על נכונותו של בית המשפט להגדיר את החומר, מלכתחילה, כ"חומר חקירה". ולהיפך, במקרים בהם חומר החקירה הוא בעל ערך ראייתי חשוב להגנת הנאשם, וזיקתו להגנת הנאשם חזקה יותר, תגבר נכונותו של בית המשפט לדחות אינטרסים אחרים מפני האינטרס החשוב שלא יורשע החף מפשע.

בענייננו, הנאשם מבקש לעיין בתיק סגור, שנוהל נגדו במהלך השנה שקדמה לאירוע נשוא כתב האישום, ואשר עניינו בתלונתה של בת זוגו שהיא אף המתלוננת בתיק זה. טענת הנאשם היא כי באמצעות החומר המצוי בתיק הסגור, יוכל להוכיח שהתלונה נגדו היא שקרית.

לנוכח סמיכות הזמנים שבין האירוע נשוא כתב האישום לבין מועד האירוע בתיק הסגור, העובדה שהמדובר באותה המתלוננת בשני המקרים, העובדה שאכן החליטה המשטרה לסגור את אותו תיק, וטענת הנאשם כי קו ההגנה שבכונתו לקדם קשור באי אמינות המתלוננת, אני סבורה כי קיימת זיקה של ממש בין תוכן התיק הסגור, לבין הגנתו של הנאשם.

הזיקה האמורה, אינה נסוגה בענייננו מפני אינטרס מוגן אחר כלשהו, שהרי כאמור, המידע המבוקש הוא תיק חקירה שבו הנאשם הוא החשוד, ולא המתלוננת. ודוק, קשה לתאר כי יכולה להיטען בענייננו טענה של ממש בדבר הצורך לשמור על פרטיותה של המתלוננת, שהרי אין לשכוח כי היא זו שהגישה את התלונה באותו תיק סגור, ויש להניח שכוונתה היתה לכך שתלונתה תיחקר, ויוטחו ההאשמות בנאשם. בכל מקרה, גם אם יש לראות את שמירת פרטיותה (בתלונתה הקודמת) כאינטרס מוגן, הרי אינטרס זה נסוג מפני חשיבותה הרבה לאין שיעור של זכות הנאשם להליך הוגן.

גם לא קיימת בענייננו סיבה למניעת העיון, בשל צרכי חקירה כלשהם, כפי שעלול היה לקרות אילו היה התיק פתוח עדיין. הלא התיק המבוקש כבר נסגר, היינו: החקירה בו הסתיימה.

לאור כל אלה, אני סבורה כי התיק הסגור המבוקש מקיים את דרישות סעיף 74 לחסד"פ, ועל כן הוא מהווה חומר חקירה, שיש להעבירו לעיון הנאשם.

אגב, ברוח דומה קובעת הנחית פרקליט המדינה 14.8 -בקשה מצד גורמים שונים לעיון במידע המצוי בתיק חקירה: 10. תנאי הכרחי למימוש זכות העיון במידע המצוי בתיק חקירה הוא קיומו של אינטרס לגיטימי לכך. אינטרס כזה יבחן בהתאם לזהות המבקש, זיקתו למידע, והמטרה שלשמה מבוקש העיון.

ככלל, ככל שעניינו של המבקש בעל זיקה הדוקה להליך הפלילי, וככל שתכלית העיון נועדה לשרת מטרה קרובה למטרה שלשמה נאסף המידע-קרי, אכיפת החוק הפלילי והשלכותיה- כך תגדל מידת ההיענות לבקשת העיון. העניין והזיקה יישקלו אל מול האינטרסים האחרים...

11. פונים בעלי עניין שונה עשויים לבקש עיון במידע, למטרות שונות. כך למשל, חשוד, מתלונן או נפגע עבירה...על פני הדברים, זיקתו של חשוד או של נפגע עבירה למידע המצוי בתיק חקירה הנוגע להם, הדוקה יותר מאשר זיקתו של בעל עניין לצרכי מחקר...

12. כמו כן ישתנה שיקול הדעת באשר להיענות לבקשה בהתאם למטרתה- אפילו ביחס לאותו מבקש עצמו. כך, למשל, חשוד המבקש עיון לצורך שינוי עילת הסגירה של התיק נגדו, הוא בעל אינטרס מובהק.. לעומת זאת, אם אותו חשוד יבקש את העיון לצורך נקיטת הליך אזרחי הנוגע להליך הפלילי- עשויה להשתנות נקודת האיזון. סוף דבר

אני מורה לתביעה להעביר לעיונו של הנאשם את חומר החקירה שבתיק פל"א 298064/11.

במידה שלדעת התביעה ישנו בחומר החקירה מסמך שגילוייו עלול לפגוע בצנעת הפרט של אדם כלשהו (לרבות המתלוננת, כמובן), לא יימסר המסמך לנאשם ותוגש הודעה לבית המשפט, אודות כך.

המזכירות תשלח את ההחלטה אל ב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ב תמוז תשע"ד, 10 יולי 2014, בהעדר הצדדים.